

PODKLAD PRO PŘEDMĚT

OBCHODNÍ A PRACOVNÍ PRÁVO PRO EKONOMY

9. přednáška

JUDr. Radim Kríž, Ph.D.
radim.kriz@vsci.cz

Zánik závazku splněním a zánik závazku jinak než splněním, zánik peněžitého závazku a nepeněžitého závazku, zajištění a utvrzení dluhu (smluvní pokuta), některé smluvní typy (smlouva kupní, smlouva o dílo, nájem, úvěr).

Z á n i k z á v a z k u:

a) splněním (§ 1908 - § 1980 ObčZ)

b) jiný způsob zániku (§ 1981 - § 2009 ObčZ)

Ad a) Z á n i k z á v a z k u s p l n ě n í m

- **Splněním dluhu závazek zaniká** (§ 1908 odst. 1 ObčZ).

- Dlužník musí dluh splnit **na svůj náklad a nebezpečí řádně a včas** (§ 1908 odst. 1 ObčZ)

- Proti své vůli nemůže být **věřitel** nucen, aby **přijal něco jiného**, než co přísluší k jeho pohledávce, a **dlužník** nemůže být nucen, aby **poskytl něco jiného**, než co je dlužen. Totéž platí o **místě, čase a způsobu splnění** (§ 1910 ObčZ),

- **Vzájemné plnění stran prováděné současně**: splnění může požadovat **jen ta strana**, která sama dluh **již splnila**, nebo **je ochotna a schopna splnit dluh současně** s druhou stranou (§ 1911 ObčZ),

- **Vzájemné plnění stran neprováděné současně**: Kdo **má plnit** při vzájemném plnění **napřed**, může své plnění **odepřít až do té doby**, kdy mu bude vzájemné plnění **poskytnuto** nebo **zajištěno**; to však jen tehdy, je-li plnění druhé strany ohroženo okolnostmi, které u ní nastaly, které mu nebyly a neměly být známy, když smlouvu uzavřel (§ 1912 odst. 1 ObčZ),

Řádné plnění

- Kdo plní **za úplatu jinému**, je zavázán plnit **bez vad** s **vlastnostmi vymíněnými** nebo **obvyklými** tak, aby bylo **možné použít předmět plnění podle smlouvy**, a je-li stranám znám, i podle účelu smlouvy (§ 1914 odst. 1 ObčZ),

- Dlužník je zavázán plnit **ve střední jakosti**, není-li mezi stranami **ujednána jiná jakost** (§ 1915 ObčZ),

- Je-li splněno **vadně**, má příjemce **práva z vadného plnění** (§ 1914 odst. 2 ObčZ),

Vadné plnění

dlužníka je zejména:

a) poskytne-li předmět plnění, který **nemá stanovené** nebo **ujednané vlastnosti**,

b) **neupozorní-li na vady**, které předmět plnění **má**, ač se při takovém předmětu obvykle nevyskytují,

c) **ujistí-li věřitele** v rozporu se skutečností, že předmět plnění **nemá žádné vady**, anebo že se věc hodí **k určitému užívání**, nebo

d) **zcizí-li cizí věc** neoprávněně jako **svoji** (§ 1916 odst. 1 ObčZ),

- K projevu vůle, kterým zcizitel **předem omezí zákonný rozsah svých povinností z vadného plnění, se nepřihlíží**. Vzdá-li se nabyvatel předem svého práva **z vadného plnění**, vyžaduje projev jeho **vůle písemnou formu** (§ 1916 ObčZ),

- Je-li vada **nápadná a zřejmá** již při uzavírání smlouvy nebo **lze-li vadu zjistit z veřejného seznamu**, jde **k tíži nabyvatele**. To neplatí, pokud zcizitel vadu **listivě zastřel** nebo pokud nabyvatel **výslovně ujistil**, že věc takovou vadu **nemá nebo že je vůbec bez vad** (§ 1917 ObčZ),

- Přenechá-li se věc **jak stojí a leží (úhrnkem)**, jdou její vady k tíži nabyvatele. To neplatí, nemá-li věc vlastnost, o níž zcizitel prohlásil, že ji má, nebo již si nabyvatel vymínil (§ 1918 ObčZ),

- Převzme-li zcizitel **záruku za jakost**, zaručuje se, že předmět plnění bude po určitou dobu po splnění způsobilý pro použití **k ujednanému účelu** a že si podrží **ujednané vlastnosti**; nejsou-li ujednány, vztahuje se záruka na účel a **vlastnosti obvyklé** (§ 1919 odst. 1 ObčZ),

- Není-li **záruka ujednána ve smlouvě**, může ji zcizitel převzít prohlášením v **záručním listu**, popřípadě vyznačením záruční doby nebo **doby použitelnosti či trvanlivosti věci na obalu**. Je-li ve smlouvě ujednána záruční doba odlišná od záruční doby uvedené na obalu, platí, **co bylo ujednáno**. Uvede-li se v záručním listě záruční doba delší, než je doba ujednaná nebo vyznačená na obalu, platí tato **delší záruční doba** (§ 1919 odst. 2 ObčZ),

Právní vada

- Předmět plnění má **právní vadu**, pokud k němu uplatňuje **právo třetí osoba**, ledaže o takovém omezení **nabyvatel věděl** nebo **musel vědět**. V takovém případě to nabyvatel oznámí bez zbytečného odkladu zciziteli (§ 1920 odst. 1 ObčZ),

- Nabyvatel **může právo** z vadného plnění **uplatnit u soudu**, **vytkl-li** vadu zciziteli **bez zbytečného odkladu** poté, kdy měl **možnost věc prohlédnout a vadu zjistit**, a to buď **označením vady** nebo **oznámením, jak se projevuje**. Vadu lze vytknout **do šesti měsíců od převzetí předmětu plnění**.

- **Vadu krytou zárukou** musí nabyvatel vytknout zciziteli **bez zbytečného odkladu** poté, kdy měl možnost předmět plnění **prohlédnout a vadu zjistit**, nejpozději však **v reklamační lhůtě určené délkou záruční doby** (§ 1921 odst. 2 ObčZ),

Vada odstranitelná

- **nabyvatel** může chtít:

- a) **opravu** nebo
- b) **doplnění** toho, co chybí, anebo
- c) **přiměřenou slevu** z ceny.

Vada neodstranitelná

Nelze-li vadu odstranit a nelze-li pro ni **předmět řádně užívat**, může nabyvatel buď

- a) **odstoupit od smlouvy**, anebo
- b) se domáhat **přiměřené slevy z ceny** (§ 1923 ObčZ),

Způsob plnění

- Lze-li dluh **splnit několika způsoby**, pak se má za to, že **volba** způsobu plnění **náleží dlužníku**. Má-li právo volby věřitel, musí způsob plnění zvolit v ujednané době, jinak **bez zbytečného odkladu** tak, aby dlužník mohl podle jeho volby splnit.

- Nevykoná-li strana volbu **včas**, nabývá právo zvolit způsob plnění trvale **druhá strana**; platí, že kdo zvolil způsob plnění, nemůže jej **bez souhlasu** druhé strany **změnit**. (§ 1926 odst. 2 a 3 ObčZ),

- Má-li dlužník plnit **jedno z více volitelných plnění**, není **oprávněn splnit část jednoho a část jiného plnění**, ani k tomu nemůže být nucen. (§ 1927 odst. 1 ObčZ),

- Stane-li se **jedno z více** volitelných plnění **nemožným**, omezuje se závazek na **plnění zbývajících**. Jestliže však nemožnost tohoto plnění způsobil ten, **kdo neměl právo volby**, může druhá strana od smlouvy **odstoupit** (§ 1927 ObčZ),

- Kdo měl **právo volby**, může od smlouvy **odstoupit**, byla-li volba **zmařena vyšší mocí** nebo **druhou stranou** (§ 1928 ObčZ),

- Nabízí-li dlužník **částečné plnění**, musí je věřitel **přijmout**, neodporuje-li to **povaze závazku nebo účelu smlouvy**, pokud tento účel musel být dlužníku alespoň zřejmý. Věřiteli tím nevzniknou žádné jiné povinnosti. Dlužník nahradí věřiteli zvýšené náklady způsobené mu částečným plnění (§ 1930 ObčZ),

- Bylo-li ujednáno **plnění ve splátkách** a nesplnil-li dlužník **některou splátku**, má věřitel právo na vyrovnání **celé pohledávky**, pokud si to strany ujednaly. Toto právo může věřitel uplatnit **nejpozději do splatnosti nejbližší splátky** (§ 1931 ObčZ),

- Má-li dlužník plnit **na jistinu, úroky a náklady** spojené s uplatněním pohledávky, **započte** se plnění nejprve **na náklady již určené**, pak **na úroky z prodlení**, poté **na úroky a**

nakonec na jistinu, ledaže dlužník projeví při plnění jinou vůli a věřitel s tím souhlasí (§ 1932 ObčZ),

- Je-li dlužníkem **spotřebitel**, který je v **prodlení s plněním dluhu**, započte se plnění **nejprve na náklady** již určené, pak **na jistinu pohledávky**, poté na úroky a nakonec na úroky z prodlení (§ 1932 ObčZ),

- Je-li dlužník dlužen z několika závazků **k plnění stejného druhu** a neurčí-li při plnění, na který dluh plní, **započte se plnění nejprve na závazek**, o jehož splnění věřitel dlužníka již **upomenul**, jinak na **závazek nejméně zajištěný**. Při stejné míře zajištění několika závazků se plnění započte nejprve na závazek **nejdříve splatný** (§ 1933 odst. 1 ObčZ),

- Plní-li **dlužník pomocí jiné osoby**, odpovídá tak, **jako by plnil sám** (§ 1935 ObčZ),

Poukázka

- Poukázka opravňuje poukazníka **vybrat u poukázaného vlastním jménem plnění** a **poukázanému se poukázku přikazuje**, aby poukazníkovi plnil na účet poukazatele. Prímé právo vznikne poukazníkovi proti poukázanému jen tehdy, přijme-li poukázaný poukázku (§ 1939 odst. 1 ObčZ),

- Poukázku lze vystavit **i na řad** nebo **na doručitele** (§ 1939 odst. 1 ObčZ),

- Poukazník bez zbytečného odkladu **oznámí poukazateli, nechce-li poukázku použít**, anebo **odpírá-li poukázaný poukázku přijmout** nebo podle ní plnit (§ 1941 ObčZ),

- V případě, že poukázaný **ještě nepřijal poukázku vůči poukazníkovi**, může ji **poukazatel odvolat**. Na právním poměru mezi poukazatelem a poukazníkem závisí, zda odvolání poukázky působí také vůči poukazníkovi (§ 1942 ObčZ),

- Dluží-li **již poukázaný poukazateli to, co mu má plnit**, je vůči němu **povinen poukázce vyhovět** a jeho **dluh zanikne teprve tím, že poukazníkovi splní**. Má-li být poukázku splněn dluh poukazatele u poukazníka, který k tomu přivolil, je poukazník povinen poukázaného vyzvat, aby plnil (§ 1943 odst. 1 ObčZ),

- Poukázaný je povinen plnit jen proti vydání kvitované poukázky (§ 1944 ObčZ),

Kvitance

- Přijímá-li věřitel plnění, **vydá dlužníkovi** na jeho žádost **potvrzení o splnění dluhu (kvitanci)**. V kvitanci vyznačí jméno dlužníka i věřitele, předmět plnění a místo a čas, kde a kdy byl dluh splněn. Je-li kvitance vydána na jistinu, má se za to, že bylo vyrovnáno také příslušenství pohledávky (§ 1949 odst. 1 ObčZ),

- Dlužník může plnění odepřít, nevydá-li mu věřitel zároveň kvitanci (§ 1949 odst. 1 ObčZ),

Dlužní úpis

- Věřitel, který má dlužníkovu prohlášení o uznání dluhu nebo jiný dlužní úpis, je musí dlužníkovi **při splnění vrátit nebo na dlužním úpisu vyznačit, že bylo splněno částečně**. Není-li to možné, může dlužník požadovat, aby mu věřitel vydal potvrzení, že dlužní úpis pozbyl platnosti v rozsahu, ve kterém byl dluh splněn (§ 1952 odst.1 ObčZ),

- Obdrží-li dlužník dlužní úpis bez kvitance, má se za to, že dluh byl splněn (§ 1952 odst.2 ObčZ),

Náhradní splnění

- Nelze-li dluh splnit proto, že **věřitel** je **neznámý** nebo **nepřítomný**, že **věřitel odmítl bezdůvodně plnění přijmout**, že dlužník **je** bez své viny **v nejistotě, kdo je věřitelem**, nebo z **jiných důležitých příčin** na straně věřitele, je dlužník oprávněn složit předmět plnění do **soudní úschovy**. Účelně vynaložené náklady spojené s náhradním splněním jdou k tíži věřitele (§ 1953 ObčZ),

Místo plnění

- K řádnému splnění se vyžaduje, aby byl dluh splněn **ve stanoveném místě**. Nelze-li místo plnění zjistit **ze smlouvy, povahy závazku nebo z účelu plnění**, plní se **v místě stanoveném zákonem** (§ 1954 ObčZ),

- **Nepeněžitý dluh** plní dlužník v místě **svého bydliště nebo sídla** (tzv. **odnosnost plnění**),

- **Peněžitý dluh** plní dlužník v místě **bydliště nebo sídla věřitele** (tzv. **donosnost plnění**) (§ 1955 odst. 1 ObčZ),

- Vznikl-li závazek **při provozu závodu**, plní se dluh **v místě závodu**. To platí obdobně, vznikl-li závazek **při provozu provozovny** (§ 1955 odst. 2 ObčZ),

- Má-li být **plněno u věřitele** a **změnil-li věřitel** po uzavření smlouvy **své bydliště nebo sídlo**, popřípadě **umístění závodu nebo provozovny**, nese věřitel **zvýšené náklady** a zvýšené nebezpečí, které tím dlužníku vzniknou (§ 1956 ObčZ),

- Plní-li **dlužník peněžitý dluh** prostřednictvím **poskytovatele platebních služeb**, je dluh splněn **připsáním peněžní částky na účet poskytovatele** platebních služeb věřitele,

- Plní-li **dlužník peněžitý dluh** **poštovním poukazem**, je dluh splněn

a) **připsáním peněžní částky na účet poskytovatele** platebních služeb věřitele, je-li dluh plněn na účet, nebo

b) **vyplacením peněžní částky** věřiteli **v hotovosti** (§ 1957 ObčZ),

Čas plnění

- Je-li čas plnění **přesně ujednán** nebo jinak stanoven, je **dlužník povinen plnit i bez vyzvání věřitele** (§ 1958 odst. 1 ObčZ),

- **Neujednávají-li strany**, kdy má dlužník splnit dluh, může **věřitel požadovat plnění ihned** a **dlužník** je poté povinen **splnit bez zbytečného odkladu** (§ 1958 odst.2 ObčZ),

- Je-li podle smlouvy **dlužník oprávněn, aby určil čas plnění**, a neurčí-li jej v **přiměřené době**, určí jej **na návrh věřitele soud podle okolností případu** (§ 1960 ObčZ),

- Je-li obsahem **vzájemného závazku podnikatelů** povinnost **dodat zboží nebo službu** za **úplatu**, je **cena splatná, aniž je zapotřebí výzvy k placení, do třiceti dnů** ode dne, kdy byla dlužníku doručena **faktura nebo jiná výzva podobné povahy**, anebo **ode dne obdržení zboží nebo služby**, podle toho, který z těchto dnů nastal **později**. Bylo-li však ujednáno **převzetí zboží nebo služby**, popřípadě ověření, zda bylo řádně splněno, je cena splatná **do třiceti dnů** ode dne převzetí, popřípadě ověření. To platí i pro závazek podnikatele a veřejnoprávní korporace, popřípadě právnické osoby touto korporací založené, i když nejsou podnikateli (§ 1963 odst. 1 ObčZ),

- Smluvní strany si **mohou ujednat** dobu splatnosti **delší šedesáti dnů** jen tehdy, pokud to není **vůči věřiteli hrubě nespravedlivé**. Je-li však obsahem závazku podnikatele povinnost dodat zboží nebo službu **veřejnoprávní korporaci**, smluvní strany si mohou ujednat **delší dobu splatnosti** jen tehdy, pokud je to **odůvodněno povahou závazku**, a doba splatnosti **nesmí přesáhnout šedesát dní** (§ 1963 odst. 2 ObčZ),

Důsledky prodlení s plněním smluvní povinnosti:

- a) porušení povinnosti podstatným způsobem,**
- b) porušení povinnosti nepodstatným způsobem,**

Ad a) porušení povinnosti podstatným způsobem

- Poruší-li strana **prodlením** svou **smluvní povinnost podstatným způsobem**, může druhá strana od smlouvy **odstoupit**, pokud to prodlávajícímu oznámí **bez zbytečného odkladu** poté, co se o prodlení dozvěděla (§ 1977 ObčZ),

Ad a) porušení povinnosti nepodstatným způsobem

- Zakládá-li **prodlení** jedné ze smluvních stran **nepodstatné porušení** její **smluvní povinnosti**, může druhá strana od smlouvy **odstoupit** poté, co prodlávající strana svoji povinnost nesplní ani v **dodatečné přiměřené lhůtě**, kterou jí druhá strana poskytla výslovně nebo mlčky (§ 1978 odst. 1 ObčZ),

- Oznámí-li věřitel dlužníkovi, že mu určuje **dodatečnou lhůtu** k plnění a že mu ji **již neprodlouží**, platí, že marným uplynutím této lhůty od smlouvy **odstoupil** (§ 1978 odst. 2 ObčZ),

- Poskytl-li věřitel dlužníku **nepřiměřeně krátkou** **dodatečnou lhůtu** k plnění a **odstoupil-li** od smlouvy po jejím uplynutí, nastávají účinky odstoupení teprve **po marném uplynutí doby**, která měla být dlužníku poskytnuta **jako přiměřená**. To platí i tehdy, **odstoupil-li** věřitel od smlouvy, aniž byl dlužníkovi dodatečnou lhůtu k plnění **poskytl** (§ 1979 ObčZ),

Prodlení dlužníka

- Dlužník, který svůj dluh **řádně a včas neplní**, je **v prodlení**. Dlužník není za prodlení odpovědný, nemůže-li plnit **v důsledku prodlení věřitele** (§ 1968 ObčZ),
- Po dlužníkovi, který **je v prodlení**, může věřitel **vymáhat splnění dluhu**, anebo může od smlouvy **odstoupit** za podmínek ujednaných ve smlouvě nebo stanovených zákonem (§ 1969 ObčZ),
- Po dlužníkovi, který **je v prodlení** se splácením **peněžitého dluhu**, může věřitel, který řádně splnil své smluvní a zákonné povinnosti, požadovat **zaplacení úroku z prodlení**, ledaže dlužník není za prodlení odpovědný. **Výši úroku z prodlení** stanoví vláda **nařízením**; neujednají-li strany výši úroku z prodlení, považuje se za ujednanou výše takto stanovená (§ 1970 ObčZ),
- Věřitel **má právo na náhradu škody** vzniklé **nesplněním peněžitého dluhu** jen tehdy, **není-li kryta úroky z prodlení** (§ 1971 ObčZ),
- Věřitel má právo **dovolat se neúčinnosti** ujednání **o úroku z prodlení**, které se odchyluje od zákona tak, že se zřetelem ke všem okolnostem a podmínkám případu **zhoršuje jeho postavení**, aniž je pro takovou odchylku **spravedlivý důvod**. Prohlásí-li soud ujednání za neúčinné, použijí se namísto něho ustanovení zákona, ledaže soud rozhodne v zájmu spravedlivého řešení jinak. (§ 1972 odst. 1 ObčZ),
- Dlužník **nese po dobu svého prodlení nebezpečí škody na věci**, ať **již škoda vznikla z jakékoli příčiny**, ledaže prokáže, že by škoda vznikla **i při řádném plnění jeho povinnosti** nebo **že škodu způsobil věřitel nebo vlastník věci**. To platí i tehdy, nakládá-li dlužník s věcí v rozporu s jinými svými povinnostmi ze závazku (§ 1974 ObčZ),

Prodlení věřitele

- **Věřitel je v prodlení**, **nepřijal-li řádně nabídnuté plnění** nebo **neposkytl-li dlužníku součinnost potřebnou ke splnění dluhu** (§ 1975 ObčZ),

Fixní závazek

- Byla-li ve smlouvě ujednána **přesná doba plnění** a vyplývá-li ze smlouvy nebo z povahy závazku, že věřitel nemůže mít na **opožděném plnění zájem**, zaniká závazek **počátkem prodlení dlužníka**, ledaže věřitel dlužníku bez zbytečného odkladu oznámí, že na splnění smlouvy **trvá** (§ 1980 odst. 1 ObčZ),
- Zánikem závazku nastávají tytéž účinky, jako by věřitel od smlouvy **odstoupil** (§ 1980 odst. 2 ObčZ),

Ad b) Jiné způsoby zániku závazku (než splněním)

Jinými způsoby zániku závazku než splněním jsou:

- a) dohoda** (§ 1981 ObčZ)

- b) započtení** (§ 1982 - § 1991 ObčZ)
- c) odstupné** (§ 1992 ObčZ)
- d) splynutí** (§ 1993 - § 1994 ObčZ)
- e) prominutí dluhu** (§ 1995 - § 1997 ObčZ)
- f) výpověď** (§ 1998 - § 2000 ObčZ)
- g) odstoupení od smlouvy** (§ 2001 - § 2005 ObčZ)
- h) následná nemožnost plnění** (§ 2006 - § 2008 ObčZ)
- i) smrt dlužníka nebo věřitele** (§ 2009 ObčZ)

Ad a) Dohoda

- Smluvní strany si mohou **dohodnout zánik závazku**, aniž by vznikl závazek nový (§ 1981 ObčZ),

Ad b) Započtení

- Dluží-li si strany **vzájemně plnění stejného druhu**, může každá z nich **prohlásit** vůči druhé straně, že **svoji pohledávku započítává** proti pohledávce druhé strany, přičemž k započtení **lze přistoupit**, jakmile straně vznikne **právo požadovat uspokojení** vlastní pohledávky a plnit **svůj vlastní dluh** (§ 1982 odst. 1 ObčZ),

- Započtením se obě pohledávky **ruší v rozsahu**, v jakém se **vzájemně kryjí**; nekryjí-li se zcela, započte se pohledávka obdobně jako při splnění, přičemž tyto účinky nastávají k okamžiku, kdy se obě pohledávky staly způsobilými k započtení (§ 1982 odst. 1 ObčZ),

- Dluží-li **dlužník společně a nerozdílně** s jinými, může proti věřiteli započíst pohledávku **svého spoludlužníka jen do výše podílu spoludlužníka** na **společném dluhu** (§ 1984 odst. 1 ObčZ),

- **Dlužník věřitelů** oprávněných **společně a nerozdílně** může vůči **některému ze spoluvěřitelů** započíst to, co mu **spoluvěřitel dluží, jen do výše jeho podílu na společné pohledávce** (§ 1984 odst. 2 ObčZ),

- K započtení jsou **způsobilé pohledávky**, které **lze uplatnit před soudem** (§ 1987 odst. 1 ObčZ),

- Pohledávka **nejistá nebo neurčitá** k započtení **způsobilá není** (§ 1987 odst. 2 ObčZ),

- Zakazuje se započtení:

- a)** proti pohledávce **výživného pro nezletilého**, který není plně svéprávný,
- b)** proti pohledávce **na náhradu újmy** způsobené **na zdraví**, ledaže se jedná o vzájemnou pohledávku na náhradu téhož druhu (§ 1988 odst. 1 a 2 ObčZ),

- **Promlčení** pohledávky **započtení nebrání**, nastalo-li **po době**, kdy se pohledávky staly způsobilými k započtení (§ 1989 odst. 1 ObčZ),

Ad c) Odstupné

- Na základě dohody stran může být závazek zrušen **zaplacením odstupného** jednou ze smluvních stran (§ 1992 ObčZ),

- Právo zrušit závazek zaplacením odstupného však **nemá smluvní strana**, která již, byť i jen **zčásti**, plnění druhé strany **přijala** nebo druhé straně sama **plnila** (§ 1992 ObčZ),

Ad d) Splynutí

- **Splyne-li** jakýmkoli způsobem **právo s povinností v jedné osobě**, zaniknou právo i povinnost, nestanoví-li zákon jinak (§ 1993 odst. 1 ObčZ),

- **Splyne-li právo věřitele s povinností** toho, kdo **závazek zajišťuje**, **nezaniká tím hlavní dluh** (§ 1993 odst. 2 ObčZ),

- **Splynutím práva věřitele a povinností jednoho z dlužníků zavázaných společně a nerozdílně zaniká dluh do výše odpovídající podílu tohoto spoludlužníka** (§ 1994 ObčZ),

- **Splynutím povinnosti dlužníka a práva jednoho z věřitelů oprávněných společně a nerozdílně zaniká pohledávka do výše odpovídající podílu tohoto spoluvěřitele** (§ 1994 ObčZ),

Ad e) Prominutí dluhu

- Promine-li **věřitel dlužníku dluh**, **má se za to**, že dlužník s prominutím dluhu **souhlasí**, pokud neprojevil bez zbytečného odkladu **nesouhlas výslovně** nebo **plněním dluhu** (§ 1995 odst. 1 ObčZ),

- K prominutí dluhu dojde i v případě, že **věřitel vydá dlužníku kvitanci** nebo mu **vrátí dlužní úpis**, aniž dluh splnil; vydá-li věřitel kvitanci nebo vrátí-li dlužní úpis na celý dluh **jednomu ze spoludlužníků**, má se za to, že věřitel prominul dluh **všem spoludlužníkům** (§ 1995 odst. 2 ObčZ),

- Promine-li věřitel **dluh jednomu z dlužníků** zavázaných **společně a nerozdílně**, má prominutí dluhu **účinky vůči ostatním spoludlužníkům v rozsahu podílu toho spoludlužníka**, který byl ze závazku propuštěn (§ 1996 odst. 1 ObčZ),

- Promine-li dlužníku dluh **jeden z věřitelů oprávněných společně a nerozdílně**, zbavuje to dlužníka dluhu **v rozsahu podílu tohoto spoluvěřitele** (§ 1996 odst. 2 ObčZ),

- Promine-li věřitel povinnost tomu, **kdo dluh zajišťuje**, nemá prominutí účinky **vůči hlavnímu dluhu**. Propustí-li však věřitel ze závazku jednoho **ze spoluručitelů**, zůstávají ostatním **spoluručitelům zachovány námitky**, které mohl uplatnit **spoluručitel**, jehož povinnost byla prominuta (§ 1997 ObčZ),

Ad f) Výpověď

- Závazek **lze vypovědět**, **dohodnou-li si to strany** nebo stanoví-li **tak zákon** (§ 1998 odst. 1 ObčZ),

- Závazek **výpovědi** zaniká **uplynutím výpovědní doby**. Lze-li však závazek vypovědět **bez výpovědní doby**, zaniká závazek **účinností výpovědi** (§ 1998 odst. 2 ObčZ),

- Zavazuje-li smlouva ujednaná **na dobu neurčitou** alespoň **jednu stranu k nepřetržitě** nebo **opakované činnosti**, anebo zavazuje-li alespoň jednu stranu takovou činnost **střpět**, lze závazek **zrušit ke konci kalendářního čtvrtletí výpovědi** podanou **alespoň tři měsíce předem** (§ 1999 odst. 1 ObčZ),

- Byla-li smlouva **bez vážného důvodu** uzavřena **na dobu určitou** tak, že zavazuje člověka **na dobu jeho života**, anebo že zavazuje kohokoli **na dobu delší než deset let**, lze se **po uplynutí deseti let** od vzniku závazku **domáhat jeho zrušení**. **Soud** závazek zruší **i tehdy**, pokud se okolnosti, z nichž strany zřejmě **vycházely při vzniku závazku, změnily do té míry, že na zavázané straně nelze** rozumně požadovat, aby byla smlouvou **dále vázána** (§ 2000 odst. 1 ObčZ),

Ad g) Odstoupení od smlouvy

- Od smlouvy **lze odstoupit**, dohodnou-li si **to strany**, nebo **stanoví-li tak zákon** (§ 2001 ObčZ),

- Poruší-li strana smlouvu **podstatným způsobem**, může druhá strana **bez zbytečného odkladu od smlouvy odstoupit**. **Podstatné** je takové porušení povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy **věděla nebo musela vědět**, že by druhá strana smlouvu **neuzavřela**, pokud by toto porušení předvíдалa; v ostatních případech se má za to, že **porušení podstatné není** (§ 2002 odst. 1 ObčZ),

- Strana může od smlouvy **odstoupit bez zbytečného odkladu** poté, co z chování druhé strany **nepochybně vyplýne**, že poruší smlouvu **podstatným způsobem**, a nedá-li na výzvu oprávněné strany **přiměřenou jistotu** (§ 2002 odst. 1 ObčZ),

- Po odstoupení od smlouvy nebo po oznámení, že na smlouvě setrvává, **nemůže** tento **výběr** oprávněná smlouva **měnit** (§ 2003 odst. 1 ObčZ),

- **Odstoupením od smlouvy** se závazek **zrušuje od počátku** (§ 2004 odst. 1 ObčZ),

- plnil-li dlužník **zčásti**, může věřitel od smlouvy odstoupit **jen** ohledně **nesplněného zbytku plnění**. Nemá-li však částečné plnění **pro věřitele význam**, může věřitel od smlouvy odstoupit ohledně **celého plnění** (§ 2004 odst. 2 ObčZ),

- Zavazuje-li smlouva dlužníka k **nepřetržitě či opakované činnosti** nebo **k postupnému dílčímu plnění**, může věřitel od smlouvy odstoupit **jen** s účinky **do budoucna**. To neplatí, **nemají-li** již přijatá dílčí plnění sama o sobě **pro věřitele význam** (§ 2004 odst. 3 ObčZ),

- Odstoupením od smlouvy zanikají v rozsahu jeho účinků **práva a povinnosti stran**. Tím nejsou **dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře** (§ 2005 odst. 1 ObčZ),

- Odstoupení od smlouvy **se nedotýká práva** na **zaplacení smluvní pokuty** nebo **úroku z prodlení**, pokud již dospěl, **práva na náhradu škody** vzniklé **z porušení smluvní povinnosti** ani ujednání, které má vzhledem ke své povaze zavazovat strany i **po odstoupení od smlouvy**, zejména ujednání **o způsobu řešení sporů**. Byl-li **dluh zajištěn**, nedotýká **se odstoupení** od smlouvy **ani zajištění** (§ 2005 odst. 2 ObčZ),

Ad h) Následná nemožnost plnění

- Stane-li se dluh **po vzniku** závazku **nesplnitelným**, zaniká závazek **pro nemožnost plnění**.
- Plnění **není nemožné**, lze-li dluh splnit
 - a) **za ztížených podmínek**,
 - b) **s většími náklady**,
 - c) **s pomocí jiné osoby nebo**
 - d) **až po určené době** (§ 2005 odst. 1 ObčZ),
- Nemožnost plnění prokazuje **dlužník** (§ 2005 odst. 2 ObčZ),
- Při nemožnosti **pouhé části plnění** zanikne závazek **v celém rozsahu**, plyne-li **z povahy závazku nebo** z **účelu smlouvy**, který byl stranám při uzavření smlouvy **znám**, že plnění **zbytku nemá** pro věřitele **význam**. V případě, že se o tento případ nejedná, zaniká závazek **jen co do této části** (§ 2005 odst. 2 ObčZ),
- Neoznámí-li dlužník věřiteli, že se splnění dluhu stalo nemožným, **bez zbytečného odkladu** poté, co se o tom dozvěděl nebo dozvědět musel, nahradí věřiteli škodu vzniklou tím, že věřitel nebyl o nemožnosti plnění včas vyrozuměn (§ 2008 ObčZ),

Ad i) Smrt dlužníka nebo věřitele

- **Smrtí dlužníka** povinnost **nezanikne**, ledaže jejím obsahem bylo plnění, které mělo být provedeno **osobně dlužníkem** (§ 2009 odst. 1 ObčZ),
- **Smrtí věřitele** právo **zanikne**, bylo-li plnění omezeno **jen na jeho osobu** (§ 2009 odst. 2 ObčZ),

Zajištění a utvrzení dluhů:

Obecně:

- Dluh je možno **zajistit**, **zaváže-li se třetí osoba věřiteli nebo ve prospěch věřitele** za **dlužníkovu plnění**, anebo **dá-li někdo** věřiteli nebo ve prospěch věřitele **majetkovou jistotu**, že **dlužník svůj dluh splní**. **Utvrdit** lze dluh ujednáním **smluvní pokuty** nebo **uznáním dluhu** (§ 2009 odst. 2 ObčZ),
- Věřitel **sdělí** tomu, **kdo dal jistotu**, na jeho žádost kdykoli a bez zbytečného odkladu, jaká je **výše zajištěného dluhu** (§ 2011 ObčZ),

Jistota

- Povinný splní svoji povinnost **dát jistotu** **zřízením zástavního práva** (§ 2012 odst. 1 ObčZ),

- **Není-li schopen** někdo dát jistotu **zřízením zástavního práva**, dá jistotu **způsobilým ručitelem**. Má se za to, že způsobilým ručitelem je osoba, která může být žalována v tuzemsku a která má vhodný majetek (§ 2012 odst. 2 ObčZ),

- Nikdo není povinen přijmout věc jako jistotu **do částky vyšší**, než kolik činí **dvě třetiny obvyklé ceny** (§ 2013 ObčZ),

- **Stavební pozemek** nebo **nemovitá věc sloužící podnikatelským účelům** jsou dostatečnou jistotou **do poloviny obvyklé ceny** (má se za to - vyvratitelná právní domněnka), (§ 2014 odst. 1 ObčZ),

- **Právo stavby** je dostatečnou jistotou **do výše poloviny obvyklé ceny**, pokud úplata ujednaná jako stavební plat bude **splacena nejpozději pět let** před zánikem práva stavby (má se za to - vyvratitelná právní domněnka) (§ 2014 odst. 1 ObčZ),

- **Cenný papír zajišťující bezpečný výnos** je dostatečnou jistotou **do tří čtvrtin obvyklé ceny** (má se za to - vyvratitelná právní domněnka) (§ 2014 odst. 2 ObčZ),

- **Vklady v bankách nebo spořitelních a úvěrních družstvech** jsou způsobilou jistotou **do výše pojištění** (to platí, není to vyvratitelná právní domněnka) (§ 2014 ObčZ),

- Jistota zajišťuje **úroky z peněžitého dluhu** nejvýše **do výše zákonné úrokové sazby**; to neplatí, byl-li ten, kdo jistotu dává, seznámen před poskytnutím jistoty, jaké úroky věřitel a dlužník ujednal (§ 2015 odst. 1 ObčZ),

- **Je-li zajištěn dluh již úročený**, jsou zajištěny **i úroky, které dosud nepřirostly** (§ 2015 odst. 2 ObčZ),

- Zakládá-li se **jistota různých věřitelů** na **různých právech k téže věci**, uspokojí se v rozsahu těchto **práv a v pořadí podle vzniku zajištění postupně**

a) v první skupině věřitelé **zajištění věcným právem zapsaným ve veřejném seznamu** nebo **rejstříku zástav** a

b) ve druhé skupině věřitelé **zajištění věcným právem nezapsaným ve veřejném seznamu** nebo **v rejstříku zástav**,

c) ve třetí skupině uspokojí věřitelé **zajištění závazkovým právem** (§ 2016 ObčZ),

- **Ztratí-li jistota na ceně** tak, že se **zajištění** stane **nedostatečným**, má věřitel právo žádat od dlužníka, aby zajištění bez zbytečného odkladu **přiměřeně doplnil**; pokud to dlužník neučiní, stane se **splatnou ta část pohledávky**, která **není zajištěna** (§ 2017 ObčZ),

Z a j i š t ě n í d l u h ů:

Zajištění dluhů je možno následujícími způsoby:

a) ručení,

b) finanční záruka,

c) zajišťovací převod práva,

d) dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů.

Ad a) Ručení

- **Kdo věřiteli** prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník věřiteli svůj dluh nesplní, stává se **dlužníkovým ručitelem** (§ 2018 ObčZ),
- Ručitelské prohlášení musí **mít písemnou formu** (§ 2018 odst. 2 ObčZ),
- Ručení je za **platný dluh** dlužníka (§ 2019 odst. 1 ObčZ),
- Ručení **lze poskytnout** i
 - a) za **budoucí dluhy**,
 - b) za **podmíněné dluhy**,
 - c) za **soubor dluhů určitého druhu vznikajících dlužníku v určité době** nebo
 - d) za **soubor různých dluhů z téhož právního důvodu** (§ 2019 odst. 1 ObčZ),
- Ručením je možno zajistit **i jen část dluhu**,
- Je-li ručením zajištěna **pouze část dluhu**, **nesnižuje se rozsah ručení částečným plněním**, **zůstává-li dluh** nesplněn ve výši, v jaké je **zajištěn ručením** (§ 2020 ObčZ),
- **Věřitel má právo požadovat** splnění na ručiteli, nesplnil-li dlužník **v přiměřené lhůtě dluh**, ač jej k tomu věřitel **v písemné formě vyzval**. **Výzvy není třeba**, nemůže-li ji věřitel **uskutečnit** nebo je-li nepochybné, že dlužník **dluh nesplní** (§ 2021 odst. 1 ObčZ),
- Bylo-li ručení ujednáno **na určitou dobu**, je právo věřitele zachováno i v případě, že věřitel **v této době** ručitele **k plnění vyzval** (§ 2021 odst. 2 ObčZ),
- Ručitel **může plnění odepřít**, pokud **věřitel zavinil**, že pohledávka nemůže být uspokojena **dlužníkem** (§ 2022 ObčZ),
- Ručitel **může** vůči věřiteli **uplatnit** všechny **námítky**, které má **proti věřiteli dlužník**.
- Uspokojí-li ručitel věřitele **bez vědomí dlužníka**, může dlužník uplatnit vůči ručiteli všechny námítky, které byl oprávněn uplatnit vůči věřiteli, kdyby na něm věřitel splnění vymáhal,
- Dlužník však **nemůže vůči ručiteli uplatnit námítky**, na které dlužník ručitele neupozornil bez zbytečného odkladu poté, co mu ručitel oznámil, že věřitel uplatnil právo z ručení (§ 2022 ObčZ),
- **Právo věřitele vůči ručiteli se nepromlčí před promlčením** práva vůči dlužníkovi.
- Uznání dluhu dlužníkem **je účinné vůči ručiteli**, vysloví-li s tím **ručitel souhlas**. (§ 2025 ObčZ),
- **Ručení zaniká zánikem dluhu**, **který zajišťuje** (§ 2026 odst. 1 ObčZ),
- **Ručení však nezaniká**, pokud dluh **zanikl pro nemožnost plnění dlužníka**, a ručitel jej splnit **může**, nebo **pro zánik právnické osoby**, která je dlužníkem (§ 2026 odst. 2 ObčZ),
- Zaručí-li se za týž dluh **více ručitelů**, ručí každý **z nich věřiteli** za **dluh celý**. Ručitel má vůči ostatním ručitelům stejná práva jako spoludlužník (§ 2027 ObčZ),

- Zákonným ručením **za nepeněžitý dluh** je zajištěna **peněžitá pohledávka**, která věřiteli přísluší **při porušení zajištěného dluhu** (§ 2028 ObčZ),

Ad b) Finanční záruka

- **Finanční záruka** vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že **uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky**, nesplní-li dlužník věřiteli **určitý dluh**, anebo splní-li se **jiné podmínky** určené v záruční listině (§ 2029 odst. 1 ObčZ),

- Je-li **výstavcem finanční záruky**

a) **banka**,

b) **zahraniční banka** nebo

c) **spořitelni a úvěrní družstvo**,

jedná se o **bankovní záruku** (§ 2029 odst. 1 ObčZ),

- **Záruční listina** vyžaduje **písemnou formu** (§ 2029 ObčZ),

- Při zajištění **nepeněžitě pohledávky** se **má se za to**, že je **do výše určené záruční listinou zajištěna peněžitá pohledávka**, která věřiteli přísluší při porušení zajištěné povinnosti plnit (§ 2030 ObčZ),

- **Výstavce ručí** za splnění zajištěného dluhu **do výše a za podmínek uvedených v záruční listině**. Výstavce může vůči věřiteli uplatnit **pouze námitky**, jejichž uplatnění záruční listina **připouští** (§ 2034 odst. 1 ObčZ),

- Zajišťuje-li finanční záruka splnění dluhu, **nemá částečné plnění dluhu účinek na rozsah finanční záruky**, pokud je výše nesplněného dluhu **alespoň stejná jako výše částky**, na kterou **zní záruční listina** (§ 2034 odst. 2 ObčZ),

- Jsou-li **podmínky** uvedené v záruční listině **splněny**, splní výstavce povinnost z finanční záruky, pokud jej k tomu **věřitel vyzve v písemné formě**. Podmiňuje-li záruční listina plnění výstavce **předložením určitého dokumentu**, musí být předložen **při výzvě** nebo **bez zbytečného odkladu po ní**, avšak vždy za trvání finanční záruky (§ 2035 odst. 1 ObčZ),

- Nevyplývá-li ze záruční listiny **něco jiného**, **nemůže výstavce uplatnit vůči věřiteli námitky**, které by vůči němu byl oprávněn uplatnit dlužník. Předchozí výzva věřitele, aby dlužník splnil dluh, **se vyžaduje, stanoví-li to záruční listina** (§ 2035 odst. 2 ObčZ),

- Právo na plnění ze záruky **může věřitel postoupit**. **Připouští-li to záruční listina**, může věřitel postoupit i **právo uplatnit finanční záruku**; tímto postoupením se převádí i **právo na plnění ze záruky** (§ 2036 ObčZ),

- Finanční záruku lze omezit **na určitou dobu**. Neuplatní-li věřitel vůči výstavci své právo v době určené záruční listinou, **finanční záruka zanikne** (§ 2038 ObčZ),

- **Dlužník nahradí výstavci** to, **co plnil podle záruční listiny** vystavené v souladu s uzavřenou smlouvou. Uzavřela-li s výstavcem smlouvu o poskytnutí finanční záruky třetí osoba, nahradí tato osoba výstavci, co plnila podle záruční listiny vystavené v souladu se smlouvou. (§ 2039 odst. 1 ObčZ),

Ad c) Zajišťovací převod práva

- Smlouvou o zajišťovacím převodu práva zajišťuje dlužník nebo třetí osoba dluh tím, že věřiteli dočasně převede své právo. (§ 2040 odst. 1 ObčZ),
- Zajišťovací převod práva je převodem s rozvazovací podmínkou, že dluh bude splněn (vyvratitelná právní domněnka – „má se za to“) (§ 2040 odst. 2 ObčZ),
- Jde-li o zajišťovací převod práva věci zapsané ve veřejném seznamu, vzniká zajištění zápisem do tohoto seznamu; do veřejného seznamu se zapíše i dočasná povaha zajišťovacího převodu práva. (§ 2041 ObčZ),
- Je-li k zajištění převedeno vlastnické právo a byla-li věc věřiteli předána, je věřitel oprávněn mít ji u sebe po celou dobu trvání zajišťovacího převodu práva a je povinen vykonávat prostou správu věci (§ 2042 ObčZ),
- Má-li věc ve své moci ten, kdo věřiteli převodem práva jistotu zřídil, vykonává tato osoba prostou správu věci (§ 2042 ObčZ),
- Pomine-li důvod trvání zajišťovacího převodu práva, umožní věřitel osobě, která zajištění poskytla, výkon práva v předešlém rozsahu.
- Zároveň věřitel vydá osobě, která zajištění poskytla, vše, co z převedeného práva získal nebo co k němu přibýlo, proti náhradě nákladů, které v souvislosti s výkonem zajišťovacího převodu práva účelně vynaložil (§ 2043 ObčZ),
- Není-li zajištěný dluh splněn, stane se převod práva nepodmíněným a dlužník předá věřiteli vše, co je nutné k plnému výkonu převedeného práva (§ 2044 odst. 1 ObčZ),

Ad d) Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů

- Dluh lze zajistit dohodou věřitele a dlužníka (§ 2045 odst. 1 ObčZ),
 - a) o srážkách ze mzdy nebo platu,
 - b) z odměny ze smlouvy o výkonu závislé práce zakládající mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem obdobný závazek nebo
 - c) z náhrady mzdy nebo platu, či
 - d) z jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem (§ 2047 ObčZ),
- Náklady spojené s placením srážek nese plátce mzdy nebo platu; má-li však plátce mzdy nebo platu plnit současně podle několika dohod o srážkách ze mzdy nebo platu, jdou náklady s placením srážek podle druhé a další dohody k tíži dlužníka (§ 2046 ObčZ),

U t v r z e n í d l u h ů:

Utvrzení dluhů je možno následujícími způsoby:

- a) smluvní pokuta,
- b) uznání dluhu,

Ad a) Smluvní pokuta

- Ujednají-li strany pro případ porušení smluvené povinnosti smluvní pokutu v určité výši nebo způsob, jak se výše smluvní pokuty určí, může věřitel požadovat smluvní pokutu bez zřetele k tomu, zda mu porušením utvrzené povinnosti vznikla škoda. Smluvní pokuta může být ujednána i v jiném plnění než peněžitém (§ 2048 ObčZ),
- Zaplacení smluvní pokuty nezavazuje dlužníka povinnosti splnit dluh smluvní pokutou utvrzený (§ 2049 ObčZ),
- Je-li ujednána smluvní pokuta, nemá věřitel právo na náhradu škody vzniklé z porušení povinnosti, ke kterému se smluvní pokuta vztahuje (§ 2050 ObčZ),
- Nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu může soud na návrh dlužníka snížit s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti až do výše škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením té povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta. K náhradě škody, vznikne-li na ni později právo, je poškozený oprávněn do výše smluvní pokuty (§ 2051 ObčZ),
- Ustanovení o smluvní pokutě se použijí i na pokutu stanovenou pro porušení smluvní povinnosti právním předpisem (penále) (§ 2052 ObčZ),

Ad b) Uznání dluhu

- Uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá (§ 2053 ObčZ),
- Placení úroků se považuje za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí (§ 2054 odst. 1 ObčZ), přičemž uvedené neplatí, je-li pohledávka věřitele již promlčena (§ 2054 odst. 3 ObčZ)
- Plní-li dlužník dluh zčásti, má částečné plnění účinky uznání zbytku dluhu, lze-li z okolností usoudit, že tímto plněním dlužník uznal i zbytek dluhu (§ 2054 odst. 2 ObčZ), přičemž uvedené neplatí, je-li pohledávka věřitele již promlčena (§ 2054 odst. 3 ObčZ),

Některé smluvní typy:

Darovací smlouva

- Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá (§ 2055 ObčZ),
- Při darování věci zapsané do veřejného seznamu vyžaduje smlouva písemnou formu (§ 2055 odst. 1 ObčZ),

- **Písemnou formu** vyžaduje smlouva také tehdy, **nedojde-li k odevzdání věci zároveň s projevem vůle darovat a přijmout dar**. Dárce je zavázán k odevzdání daru, není však povinen platit úrok z prodlení. (§ 2055 odst. 2 ObčZ),

- Darování **závislé na podmínce**, že **obdarovaný dárce přežije**, se posuzuje **zpravidla jako odkaz**. Podle ustanovení o darování se řídí, přijme-li obdarovaný dar a vzdá-li se dárce výslovně práva dar odvolat a vydá o tom obdarovanému listinu (§ 2063 ObčZ),

O d v o l á n í d a r u

Dar je možno odvolat

- a) pro nouzi a**
- b) pro nevděk,**

Ad a) Odvolání daru pro nouzi

– pokud upadne dárce po darování **do takové nouze**, že nemá ani **na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je podle zákona povinen**, může dar odvolat a požadovat po obdarovaném, aby **mu dar vydal zpět** nebo **zaplatil jeho obvyklou cenu**, nanejvýš však v tom rozsahu, v jakém se dárce nedostává prostředků k uvedené výživě. Obdarovaný se může této povinnosti **zprostit poskytováním toho, co je k této výživě potřeba** (§ 2068 ObčZ).

- Právo odvolat **dar nepřechází na dárcevy dědice**. Leč neuplatní-li dárce své právo, má ten, komu je dárce podle zákona povinen výživou, právo požadovat za stejných podmínek, aby mu obdarovaný doplnil to, **čeho mu dárce nemůže poskytnout** (§ 2070 ObčZ),

Ad b) Odvolání daru pro nevděk

- ublížil-li obdarovaný **dárcei úmyslně** nebo z **hrubé nedbalosti** tak, že zjevně **porušil dobré mravy**, může dárce, neprominul-li to obdarovanému, od darovací smlouvy pro jeho nevděk odstoupit. Byl-li dar **již odevzdán**, má dárce právo požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, zaplacení jeho obvyklé ceny (§ 2072 odst. 1 ObčZ),

- Odůvodňují-li to okolnosti, považuje se **za nevděk** vůči dárce také zjevné porušení dobrých mravů vůči osobě obdarovanému blízké (§ 2072 odst. 2 ObčZ),

- Dárce může dar pro nevděk odvolat **do jednoho roku** ode dne, co obdarovaný dárce **ublížil**, ale dozví-li se o tom dárce později, **do jednoho roku** ode dne, kdy **získal vědomost** o důvodu pro odvolání daru. Dědic dárce může dar odvolat nejpozději **do jednoho roku** od **smrti dárce** (§ 2072 odst. 1 ObčZ),

Směnná smlouva

- **Směnnou smlouvou** se každá ze stran **zavazuje převést druhé straně vlastnické právo k věci** výměnou za závazek druhé strany převést vlastnické právo k jiné věci. (§ 2184 odst. 1 ObčZ),

- Strany si odevzdají věci v tom stavu, **v jakém byly v okamžiku uzavření smlouvy** (§ 2184 odst. 1 ObčZ).

Kupní smlouva

- **Kupní smlouvou** se prodávající zavazuje, že **kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabytí vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu** (§ 2079 odst. 1 ObčZ),
- Kupní cena je ujednána **dostatečně určité**, je-li ujednán alespoň **způsob jejího určení** (§ 2080 ObčZ),
- Na kupujícího **přechází nebezpečí škody** na věci **současně s nabytím vlastnického práva**. Nabude-li kupující **vlastnické právo před odevzdáním věci**, má prodávající až do odevzdání věci práva a **povinnosti schovatele** (§ 2086 ObčZ),
- Prodávající kupujícímu odevzdá věc, **jakož i doklady**, které se k věci vztahují, a umožní kupujícímu nabytí vlastnického práva k věci v souladu se smlouvou (§ 2087 ObčZ),
- Prodávající odevzdá kupujícímu předmět koupě **v ujednaném množství, jakosti a provedení**. Nejsou-li jakost a provedení ujednány, plní prodávající v jakosti a provedení vhodných pro účel patrný ze smlouvy; jinak pro **účel obvyklý** (§ 2087 ObčZ),
- **Kupující nemusí kupní cenu zaplatit**, dokud nemá možnost **si věc prohlédnout**. To neplatí, byl-li ujednán takový způsob předání věci, který možnost prohlídky vylučuje (§ 2119 ObčZ)
- **Nebezpečí škody** přechází na kupujícího **převzetím věci** (§ 2119 ObčZ),

Vedlejší ujednání u kupní smlouvy

- **výhrada vlastnického práva** - vyhradí-li si prodávající k věci vlastnické právo, má se za to, že se kupující stane vlastníkem teprve **úplným zaplacením kupní ceny**.
- **výhrada zpětné koupě** - z ujednání o výhradě zpětné koupě vzniká kupujícímu povinnost převést na požádání věc prodávajícímu **za úplatu zpět**. Kupující vrátí prodávajícímu věc v nezhoršeném stavu a prodávající vrátí kupujícímu kupní cenu; tím jsou vyrovnány i užitky z peněz a plody z věci snad vytěžené (§ 2135 ObčZ),
- **výhrada zpětného prodeje** - ustanovení o zpětné koupě se obdobně použijí i na ujednání, kterým si kupující vymíní, že **věc prodá prodávajícímu zpět** (§ 2139 ObčZ),
- **předkupní právo** - ujednají-li si předkupník k věci předkupní právo, vzniká dlužníku **povinnost nabídnout věc předkupníkovi ke koupi**, pokud by ji chtěl prodat třetí osobě (koupěchtivému) (§ 2140 ObčZ),
- **koupě na zkoušku** - kdo koupí věc na zkoušku, kupuje s podmínkou, že **věc ve zkušební lhůtě schválí**, přičemž platí, že neujednají-li strany zkušební lhůtu, činí u movitých věcí tři dny a u nemovitých věcí jeden rok od uzavření smlouvy (§ 2150 odst. 1 a 2 ObčZ),
- **výhrada lepšího kupce** - uzavřením kupní smlouvy s výhradou lepšího kupce nabývá prodávající **právo dát přednost lepšímu kupci**, přihlásí-li se v určené lhůtě. Tato lhůta činí u movitých věcí tři dny a u nemovitých věcí jeden rok od uzavření smlouvy,

- zda je nový kupec lepší, rozhoduje prodávající; může dát zejména přednost novému kupci, třebaže první nabízí vyšší cenu (§ 2152 odst. 1 a 2 ObčZ),

- **cenová doložka** - Je-li ujednána cenová doložka, **upraví se kupní cena** věci dodatečně s přihlédnutím k výrobním nákladům. Neurčí-li se, které náklady jsou rozhodné, mění se kupní cena v poměru k cenovým změnám hlavních surovin potřebných k vyrobení věci. (§ 2154 ObčZ)

Smlouva o nájmu

- **Nájemní smlouvou** se pronajímatel zavazuje **přenechat nájemci věc k dočasnému užívání** a nájemce se zavazuje **platit za to pronajímateli nájemné** (§ 2201 ObčZ),

- **Předmětem nájmu** může být - **věc nemovitá (i část nemovité věci) i neuzivatelná věc movitá**. Pronajmout lze i věc, která v **budoucnu teprve vznikne**, je-li ji možné dostatečně přesně určit při uzavření nájemní smlouvy. (§ 2202 odst. 1 a 2 ObčZ)

- **Pronajímatel se zavazuje:**

- a) **přenechat věc** nájemci tak, aby ji mohl užívat k ujednanému nebo obvyklému účelu,
- b) **udržovat věc** v takovém stavu, aby mohla sloužit tomu užívání, pro které byla pronajata,
- c) zajistit nájemci **nerušené užívání věci** po dobu nájmu (§ 2205 ObčZ),

- **Nájemce je povinen:**

- a) **užívat věc jako řádný hospodář k ujednanému účelu**, nebo není-li ujednáno, k účelu obvyklému,
- b) **platit nájemné** (§ 2213 ObčZ),
- c) **oznámit pronajímateli, že věc má vadu**, kterou má odstranit pronajímatel, hned poté, kdy ji zjistí nebo kdy ji při pečlivém užívání věci zjistit mohl (§ 2213 ObčZ),

- **Nájemné**

- nájemné se platí **v ujednané výši**, a není-li ujednáno, platí se **ve výši obvyklé** v době uzavření nájemní smlouvy s přihlédnutím k nájemnému za nájem obdobných věcí za obdobných podmínek (§ 2218 ObčZ),
- nájemné se platí **měsíčně pozadu** (§ 2218 ObčZ),
- změní-li se vlastník věci, přejdou práva a povinnosti **z nájmu na nového vlastníka** (§ 2221 ObčZ),

- Podnájem

- nájemce může zřídit třetí osobě **uživací právo**, **souhlasí-li pronajímatel** (§ 2213 ObčZ),

Nájem bytu a nájmu domu

- **Bytem** se rozumí místnost nebo soubor místností, které jsou částí domu, tvoří obytný prostor a jsou určeny a užívány k účelu bydlení. Ujednají-li si pronajímatel s nájemcem, že k obývání bude pronajato jiný než obytný prostor, jsou strany zavázány stejně, jako by byl pronajato obytný prostor (§ 2236 odst. 1 ObčZ),

- Smlouva vyžaduje **písemnou formu**; pronajímatel však nemá právo namítnout vůči nájemci neplatnost smlouvy pro nedostatek formy (§ 2237 ObčZ),
- Strany ujednají **nájemné pevnou částkou**. Má se za to, že se nájemné sjednává za jeden měsíc, přičemž neujednají-li strany výši nájemného, vznikne pronajímateli právo **na nájemné** v takové výši, jaká je v den uzavření smlouvy **v místě obvyklá** pro nový nájem obdobného bytu za obdobných smluvních podmínek. (§ 2246 odst. 2 ObčZ),
- Strany si mohou ujednat **každoroční zvyšování nájemného** (§ 2248 ObčZ),

Nájem služebního bytu

- Je-li nájem bytu ujednán v souvislosti **s výkonem zaměstnání, funkce nebo jiné práce** a je-li podle výslovného určení smlouvy pronajat byt služební, mohou být práva nájemce služebního bytu omezena. To platí i v případě, je-li v této souvislosti ujednán nájem domu (§ 2297 ObčZ),

Nájem bytu zvláštního určení

- Je-li předmětem nájmu byt určený pro ubytování **osob se zdravotním postižením** nebo byt v domě se zařízením určeným pro tyto osoby nebo byt v domě s pečovatelskou službou, jedná se o nájem bytu zvláštního určení.
- Smlouvu o nájmu bytu zvláštního určení může pronajímatel uzavřít **jen na základě písemného doporučení toho**, kdo takový byt svým nákladem zřídil, nebo jeho právního nástupce (§ 2300 odst. 1 a 2 ObčZ),

Nájem prostoru sloužícího podnikání

- Zákon umožňuje nájem prostoru nebo místnosti, je-li účelem nájmu **provozování podnikatelské činnosti** (§ 2302 ObčZ),

Podnikatelský pronájem věcí movitých

- Nájemní smlouvou se pronajímatel, který je podnikatelem a **jehož podnikání spočívá** v pronajímání věcí, zavazuje přenechat nájemci na určitou dobu **užívání movité věci** a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli **nájemné** (§ 2318 ObčZ),

Nájem dopravního prostředku

- Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci na určitou dobu **užívání dopravního prostředku** a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné (§ 2321 ObčZ),

Smlouva o úvěru

- **Smlouvou o úvěru** se **úvěrující** zavazuje, že **úvěrovanému poskytne na jeho požádání** a v jeho prospěch **peněžní prostředky do určité částky**, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (§ 2395 ObčZ),

- Úvěrovaný **vrátí úvěrujícímu peněžní prostředky v měně**, ve které mu byly poskytnuty. V téže měně platí i úroky (§ 2396 ObčZ),

- **Úvěrovaný** může uplatnit **právo na poskytnutí peněz ve lhůtě** určené ve smlouvě. Není-li lhůta ujednána, může právo uplatnit, dokud závazek ze smlouvy trvá (§ 2397 ObčZ),

- **Úvěrující** poskytne úvěrovanému peněžní prostředky na jeho **žádost v době určené v žádosti**; neurčí-li úvěrovaný dobu plnění v žádosti, poskytne je úvěrující bez zbytečného odkladu (§ 2398 odst. 1 ObčZ),

- Váže-li smlouva použití úvěru **jen na určitý účel**, může úvěrující omezit poskytnutí peněz **pouze na plnění povinností úvěrovaného** vzniklých v souvislosti s **tímto účelem** (§ 2398 odst. 2 ObčZ),

Smlouva o dílo

- **Smlouvou o dílo** se **zhotovitel** zavazuje provést **na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo** a **objednatel** se zavazuje **dílo převzít a zaplatit cenu** (§ 2586 odst. 1 ObčZ),

- **Cena díla je ujednána dostatečně určité**, je-li dohodnut alespoň **způsob jejího určení**, anebo je-li určena alespoň **odhadem**. Mají-li strany vůli uzavřít smlouvu **bez určení ceny díla**, platí za ujednanou cena placená za **totéž nebo srovnatelné dílo** v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek (§ 2586 odst. 2 ObčZ),

- **Dílem se rozumí zhotovení určité věci**, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále **údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem**. Dílem se rozumí vždy zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části (§ 2586 odst. 2 ObčZ),

- Zhotovitel buď provede **dílo osobně**, anebo je **nechá provést pod svým osobním** vedením. To neplatí, není-li provedení díla vázáno na osobní vlastnosti zhotovitele nebo není-li to vzhledem k povaze díla zapotřebí (§ 2589 ObčZ),

- **Dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno** (§ 2604 ObčZ).

- **Dílo je dokončeno**, je-li předvedena jeho způsobilost **sloužit svému účelu**. Objednatel převezme dokončené dílo **s výhradami, nebo bez výhrad** (§ 2605 ObčZ),

- **Právo na zaplacení ceny** díla vzniká **provedením díla** (§ 2610 odst. 1 ObčZ),

- Je-li dílo **přejímáno po částech**, vzniká právo na zaplacení ceny **za každou část při jejím provedení** (§ 2610 odst. 2 ObčZ),

Příkazní smlouva

- **Příkazní smlouvou** se **příkazník zavazuje obstarat záležitost příkazce**. (§ 2430 ObčZ),

- Příkazník plní příkaz **poctivě a pečlivě** podle svých schopností; použije přitom každého prostředku, kterého vyžaduje povaha **obstarávané záležitosti**, jakož i takového, který se shoduje s vůlí příkazce. Od příkazcových **pokynů** se příkazník může odchýlit, pokud to je

nezbytné v zájmu příkazce a pokud nemůže včas obdržet jeho souhlas. (§ 2432 odst. 1 ObčZ),

- **Příkazník přenechá příkazci veškerý užitek z obstarané záležitosti** (§ 2432 odst. 2 ObčZ),

- Příkazce poskytne příkazníkovi **odměnu**, byla-li **ujednána nebo je-li obvyklá**, zejména vzhledem k příkazcovu podnikání (§ 2438 odst. 1 ObčZ),

- Příkazce **poskytne odměnu, i když výsledek nenastal, ledaže** byl nezdar způsoben tím, že **příkazník porušil své povinnosti**. To platí i v případě, že splnění příkazu zmařila náhoda, ke které příkazník nedal podnět (§ 2438 odst. 2 ObčZ),

- **Příkazce vystaví příkazníkovi plnou moc**, vyžaduje-li obstarání záležitosti, aby příkazník za příkazce právně jednal (§ 2439 ObčZ),

- **Příkazce může příkaz odvolat podle libosti**, nahradí však příkazníkovi náklady, které do té doby měl, a škodu, pokud ji utrpěl, jakož i část odměny přiměřenou vynaložené námaze příkazníka (§ 2443 ObčZ),

Smlouva o zprostředkování

- **Smlouvou o zprostředkování se zprostředkovatel zavazuje**, že zájemci **zprostředkuje uzavření určité smlouvy s třetí osobou**, a zájemce se zavazuje zaplatit zprostředkovateli **provizi** (§ 2445 odst. 1 ObčZ).

- **Vznik nároku na provizi:**

a) **obstaráním příležitosti uzavřít** s třetí osobou smlouvu s určitým obsahem – splatnost nastává již obstaráním příležitosti (§ 2447 odst. 2 ObčZ),

b) **splněním povinnosti** ze zprostředkované smlouvy třetí osobou – splatnost nastává až splněním povinnosti třetí osobou (§ 2448 ObčZ), přičemž provizi zaplatí zájemce i tehdy, oddálilo-li se, či zmařilo-li se splnění této povinnosti z důvodů, za něž zájemce odpovídá (§ 2448 ObčZ).

- **Zprostředkovatel má právo na náhradu nákladů** spojených se zprostředkováním, pokud nebyla ujednána provize. Byla-li provize ujednána, má se za to, že provize zahrnuje i tyto náklady (§ 2449 ObčZ).

- Zprostředkovatel **nesmí navrhnout zájemci uzavření smlouvy** s osobou, o které má **důvodnou pochybnost, zda povinnosti ze zprostředkované smlouvy řádně a včas splní**, nebo o které vzhledem k okolnostem takovou pochybnost mít měl. Požádá-li o to zájemce, sdělí mu zprostředkovatel údaje potřebné k posouzení důvěryhodnosti osoby, s níž mu uzavření smlouvy navrhuje (§ 2451 ObčZ).

- **Závazek zaniká**, není-li zprostředkovávaná smlouva uzavřena v **ujednané době**. Není-li doba ujednána, může kterákoli strana závazek **zrušit oznámením druhé straně** (§ 2454 ObčZ).

Komisionářská smlouva

- **Komisionářskou smlouvou se komisionář zavazuje obstarat** pro komitenta **na jeho účet vlastním jménem určitou záležitost**, a komitent se zavazuje zaplatit mu **odměnu** (§ 2455 ObčZ).
- Z právního jednání **učiněného komisionářem** vůči třetí osobě nevznikají práva ani povinnosti **komitentovi**, nýbrž **komisionáři samotnému** (§ 2456 ObčZ), .
- Od pokynů komitenta se může komisionář odchýlit, je-li **to v zájmu komitenta** a nemůže-li si vyžádat jeho **včasný souhlas**; jinak komitent nemusí uznat jednání za provedené na svůj účet, odmítne-li účinky jednání pro sebe bez zbytečného odkladu poté, co se o obsahu jednání dozvěděl (§ 2457 ObčZ).
- Obstará-li komisionář záležitost komitenta **za výhodnějších podmínek**, než jaké mu **komitent určil**, **náleží prospěch jen komitentovi** (§ 2458 ObčZ).
- **Prodal-li** komisionář věc **za nižší cenu**, než jakou **určil komitent**, **nahradí mu rozdíl v ceně**. To neplatí, prokáže-li, že prodej za určenou cenu nemohl být proveden a že prodejem věci odvrátil škodu komitentovi hrozící (§ 2459 odst. 1 ObčZ).
- **Koupil-li** komisionář věc **za vyšší cenu**, než jakou **určil komitent**, **může komitent odmítnout koupi**, jako by se **nebyla stala na jeho účet**, pokud se mu komisionář zároveň s podáním zprávy o koupi **nezavázal zaplatit rozdíl v ceně**. Neodmítne-li komitent koupi **bez zbytečného odkladu** po obdržení zprávy o koupi, **platí, že ji schválil** (§ 2459 odst. 2 ObčZ).
- Nemůže-li komisionář povinnost ze smlouvy **splnit sám**, použije ke splnění **smlouvy jinou osobu**. (§ 2462 ObčZ).
- Věc svěřená komisionáři k prodeji zůstává ve **vlastnictví komitenta**, dokud vlastnické právo **nenabude třetí osoba** (§ 2464 odst. 1 ObčZ).
- Na **pohledávku** ze smlouvy, kterou **komisionář pro komitenta uzavřel**, se v poměru komitenta ke komisionáři nebo jeho věřiteli hledí jako na **komitentovu pohledávku** (§ 2464 odst. 2 ObčZ).
- Po dobu, kdy má **komisionář u sebe** věci **převzaté od komitenta** nebo **pro komitenta**, má povinnosti **jako skladovatel**. **Hrozí-li na věci škoda** nebo opomene-li komitent **s věcí naložit**, ač byl k tomu povinen, může komisionář **věc prodat** (§ 2465 odst. 1 ObčZ).
- Neplní-li **třetí osoba povinnost ze smlouvy**, kterou s ní komisionář uzavřel, **vymůže komisionář na účet komitenta splnění této povinnosti**. Právo, které tomu odpovídá, může komisionář komitentovi postoupit, pokud s tím komitent souhlasí (§ 2466 ObčZ).
- Nebyla-li výše **odměny ujednána**, náleží komisionáři **odměna přiměřená vykonané činnosti** a **dosazenému výsledku** (§ 2468 ObčZ)..
- Spolu s odměnou, nejsou-li v ní již zahrnuty, nahradí **komitent komisionáři náklady**, které ten při obstarání jeho záležitosti účelně vynaložil, a zproští komisionáře povinností, které při plnění smlouvy převzal, přičemž platí, že náklady jsou v odměně zahrnuty (§ 2469 odst. 2 ObčZ)

